

Τεχνολογική προστασία & ψηφιακή διαχείριση του βιβλίου.

Τετάρτη 19 Ιανουαρίου 2011, ΕΚΕΒΙ

Ευαγγελία Βαγενά, ΔΝ, ΔΕΑ

Δικηγόρος-επιστημονική συνεργάτης ΟΠΙ

vagena@dsa.gr

-
-
- Από τον Γουτεμβέργιο ως τον Bill Gates, η ιστορία του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας υπήρξε πάντοτε μια ιστορία αντίδρασης της νομικής επιστήμης ενάντια στις τεχνολογικές εξελίξεις

Δύο είναι οι κύριες απειλές για την πνευματική ιδιοκτησία λόγω της ψηφιοποίησης και της διαδικτυακής επικοινωνίας:

- A) η ευκολία αναπαραγωγής και
- B) η ευκολία ανταλλαγής των έργων

-
- Πρόβλημα και λύση από την ίδια την πρόοδο της τεχνολογίας:
 - “The answer to the machine, is the machine”
 - εικονική περιγραφή των έργων

Επισημάνσεις ορολογίας:

- **Τεχνολογικά μέτρα:** αποτρέπουν πράξεις που δεν επιτρέπει βάσει των δικαιωμάτων του ο δικαιούχος προστασίας
- **Πληροφορίες για το καθεστώς των δικαιωμάτων:** επιτρέπουν την εξατομίκευση και τον εντοπισμό του έργου σε ψηφιακή μορφή
- **Συστήματα διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων (DRM):** εξελεγμένα πληροφοριακά συστήματα τα οποία προορίζονται να διαχειρίζονται την πνευματική ιδιοκτησία

Τυπολογία τεχνολογικών μέτρων

- Τα τεχνολογικά μέτρα *ελέγχου πρόσβασης* σε ένα έργο
- Τεχνολογικά μέτρα *ελέγχου χρήσης* ενός έργου
- Τεχνολογικά μέτρα *πληροφόρησης και ταυτοποίησης* ενός έργου

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας

- Συνθήκες Ιντερνετ Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας
- Αμερικάνικη νομοθεσία DMCA
- Κοινοτικό κεκτημένο
 - Οδηγία 91/250 για λογισμικό
 - Οδηγία 29/2001 για όλα τα υπόλοιπα έργα
- Εθνικό θεσμικό πλαίσιο- άρθρα 66 Α και 66Β ν. 2121/1993, όπως ισχύει

α. 66 Α ν.2121/1993: τεχνολογικά μέτρα

1. Ως τεχνολογικά μέτρα **νοούνται** κάθε τεχνολογία, μηχανισμός ή συστατικό στοιχείο που, με το συνήθη τρόπο λειτουργίας του, αποσκοπεί στο να εμποδίσει ή να περιορίσει πράξεις, σε σχέση με έργα ή άλλα προστατευόμενα αντικείμενα, που δεν έχουν επιτραπεί από τον δικαιούχο πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων. Τα τεχνολογικά μέτρα θεωρούνται **αποτελεσματικά** όταν η χρήση του προστατευόμενου έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου ελέγχεται από τους δικαιούχους μέσω της εφαρμογής διαδικασίας ελέγχου της πρόσβασης ή προστασίας, όπως κρυπτογράφηση, διατάραξη της μετάδοσης ή άλλη μετατροπή του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου ή προστατευτικού μηχανισμού ελέγχου της αντιγραφής, ο οποίος επιτυγχάνει το στόχο της προστασίας (άρθρο 6 παρ. 3 Οδηγίας 2001/29).
2. Απαγορεύεται, χωρίς την άδεια του δικαιούχου, η **εξουδετέρωση** κάθε αποτελεσματικού τεχνολογικού μέτρου, την οποία πραγματοποιεί κάποιος εν γνώσει του ή έχοντας βάσιμους λόγους που του επιτρέπουν να γνωρίζει ότι επιδιώκει αυτόν το σκοπό (άρθρο 6 παρ. 1 Οδηγίας 2001/29).
3. Απαγορεύεται, χωρίς την άδεια του δικαιούχου, η κατασκευή, η εισαγωγή, η διανομή, η πώληση, η εκμίσθωση, η διαφήμιση για πώληση ή εκμίσθωση ή η κατοχή για εμπορικούς σκοπούς, συσκευών, προϊόντων, συστατικών στοιχείων ή η παροχή υπηρεσιών που: α) αποτελούν αντικείμενο προώθησης, διαφήμισης ή εμπορίας με σκοπό την εξουδετέρωση της προστασίας, ή β) πέρα από την εξουδετέρωση της προστασίας έχουν σκοπό εμπορικό ή χρήση περιορισμένης σημασίας ή γ) έχουν πρωτίστως σχεδιασθεί, παραχθεί, προσαρμοσθεί ή πραγματοποιηθεί για να επιτρέψουν ή να διευκολύνουν την εξουδετέρωση της προστασίας, οποιωνδήποτε αποτελεσματικών τεχνολογικών μέτρων (άρθρο 6 παρ. 2 Οδηγίας 2001/29).
4. Η άσκηση δραστηριοτήτων κατά παράβαση των ανωτέρω διατάξεων τιμωρείται με **φυλάκιση** τουλάχιστον ενός έτους και **χρηματική ποινή** 2.900 - 15.000 ευρώ και συνεπάγεται τις **αστικές κυρώσεις** του άρθρου 65 του Ν. 2121/1993. Το Μονομελές Πρωτοδικείο μπορεί να διατάξει **ασφαλιστικά μέτρα** σύμφωνα με τον Κ.Πολ.Δ. εφαρμοζομένης και της ρύθμισης του άρθρου 64 του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει. (άρθρο 6 παρ. 1 και 2 Οδηγίας 2001/29)

α. 66 Β ν.2121/1993:Πληροφορίες για το καθεστώς των δικαιωμάτων

1. Ως πληροφορία για το καθεστώς των δικαιωμάτων **νοείται** κάθε παρεχόμενη από τον δικαιούχο πληροφορία, η οποία επιτρέπει την αναγνώριση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου με συγγενικό δικαίωμα ή με το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων, καθώς και την αναγνώριση του δημιουργού ή οποιουδήποτε άλλου δικαιούχου. Νοούνται επίσης οι πληροφορίες σχετικές με τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης του έργου ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων, καθώς και κάθε αριθμός ή κωδικός που αντιπροσωπεύει τις πληροφορίες αυτές (άρθρο 7 παρ. 2 Οδηγίας 2001/29).
2. Απαγορεύεται σε κάθε πρόσωπο να προβαίνει εν γνώσει του χωρίς την άδεια του δικαιούχου σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες ενέργειες: α) **αφαίρεση** ή **αλλοίωση** οποιασδήποτε πληροφορίας με ηλεκτρονική μορφή σχετικά με τη διαχείριση των δικαιωμάτων, β) **διανομή**, εισαγωγή προς διανομή, ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, παρουσίαση στο κοινό ή διάθεση στο κοινό έργων ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων με συγγενικό δικαίωμα ή με το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων, από τα οποία έχουν αφαιρεθεί ή αλλοιωθεί άνευ άδειας οι πληροφορίες ηλεκτρονικής μορφής σχετικά με τη διαχείριση των δικαιωμάτων, αν το πρόσωπο αυτό γνωρίζει ή έχει βάσιμο λόγο να γνωρίζει ότι με την ενέργεια αυτή προτρέπει, επιτρέπει, διευκολύνει ή συγκαλύπτει προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού ή των συγγενικών δικαιωμάτων ή του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων (άρθρο 7 παρ. 1 Οδηγίας 2001/29).
3. Η παράβαση των ανωτέρω διατάξεων τιμωρείται με **φυλάκιση** τουλάχιστον ενός έτους και **χρηματική ποινή** 2.900 -15.000 ευρώ και συνεπάγεται τις αστικές κυρώσεις του άρθρου 65 του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει. Το Μονομελές Πρωτοδικείο μπορεί να διατάξει **ασφαλιστικά μέτρα** σύμφωνα με τον Κ.Πολ.Δ., εφαρμοζομένης και της ρύθμισης του άρθρου 64 του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει (άρθρο 7 Οδηγίας 2001/29).

Ζήτημα σύγκρουσης με περιορισμούς δικαιωμάτων-το ερώτημα

Ο νόμος απαριθμεί συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες το έργο μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς την άδεια των δικαιούχων-Μπορούν με τα τεχνολογικά μέτρα οι δικαιούχοι να αποτρέψουν την απόλαυση των θεσμοθετημένων αυτών περιορισμών;

Ζήτημα σύγκρουσης με περιορισμούς δικαιωμάτων- απαντήσεις

- Εξαρτάται από το λόγο θέσπισης κάθε δικαιώματος
- Ναι, μπορεί να εμποδίσει την ιδιωτική αναπαραγωγή
- Όχι, δεν μπορεί να εμποδίσει την αναπαραγωγή υπέρ τυφλών και κωφάλλων
- Κατά μια άποψη μπορεί να περιορίσει την απόλαυση των υπόλοιπων περιορισμών

Ζήτημα σύγκρουσης με περιορισμούς δικαιωμάτων- νομοθετική θέση

A. 66 α παρ. 5 ν.2121/1993: Για τους περιορισμούς (εξαιρέσεις) που προβλέπονται στο τέταρτο κεφάλαιο του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει, και αφορούν τη φωτοτυπική αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση (άρθρο 18), την αναπαραγωγή για διδασκαλία (άρθρο 21), την αναπαραγωγή από βιβλιοθήκες και αρχεία (άρθρο 22), την αναπαραγωγή για σκοπούς δικαστικούς ή διοικητικούς (άρθρο 24), καθώς και την αναπαραγωγή προς όφελος προσώπων με αναπηρίες (άρθρο 28 Α), η έννομη προστασία που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου δεν θίγει την υποχρέωση των δικαιούχων να παρέχουν στους **επωφελούμενους από τις ανωτέρω εξαιρέσεις τα μέσα**, προκειμένου αυτοί να επωφεληθούν από τις εν λόγω εξαιρέσεις στον αναγκαίο βαθμό, εφόσον έχουν εκ του νόμου πρόσβαση στο προστατευόμενο έργο ή αντικείμενο. Εάν οι δικαιούχοι δεν λάβουν εκούσια μέτρα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι συμφωνίες μεταξύ δικαιούχων και τρίτων που επωφελούνται από τις εξαιρέσεις, τόσο οι δικαιούχοι όσο και οι τρίτοι που επωφελούνται από τις παραπάνω εξαιρέσεις ζητούν τη συνδρομή ενός ή περισσότερων μεσολαβητών που επιλέγονται από πίνακα **μεσολαβητών** τον οποίο καταρτίζει ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Οι μεσολαβητές υποβάλλουν προτάσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Θεωρείται ότι όλα τα μέρη αποδέχονται την πρόταση αυτή, εάν κανένα από αυτά δεν προβάλλει αντίρρηση μέσα σε προθεσμία ενός μηνός από την κοινοποίηση της πρότασης. Στην αντίθετη περίπτωση η διαφορά επιλύεται από το Εφετείο Αθηνών, το οποίο δικάζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Οι ρυθμίσεις αυτές δεν εφαρμόζονται σε έργα ή άλλα προστατευόμενα αντικείμενα που διατίθενται στο κοινό βάσει όρων που έχουν συμφωνηθεί συμβατικά, κατά τρόπο ώστε το κοινό να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν θέλει (άρθρο 6 παρ. 4 Οδηγίας 2001/29). [*Σημ.: άρα δεν εφαρμόζονται σε υπηρεσίες on demand διάθεσης e-books*]

Προστασία δικαιωμάτων χρήστη εκτός δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας

- Δικαιώματα χρήστη ως καταναλωτή
- Δικαιώματα χρήστη ως υποκειμένου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
- Συνταγματικό δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης
- Δυνατότητα ελέγχου καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος

Εν είδη συμπεράσματος:

- Επαρκές και κατάλληλο το θεσμικό πλαίσιο προστασίας τεχνολογικών μέτρων και πληροφοριών για το καθεστώς των δικαιωμάτων για την πολυπόθητη ισορροπία συμφερόντων
- Ζήτημα εφαρμογής του
- Ζήτημα εμπορική πρακτικής εκμεταλλευόμενων τα έργα

Σοφές κουβέντες

- *«Είναι ανάγκη να θέσουμε την τεχνολογία στην υπηρεσία του νόμου, της δικαιοσύνης και της ελευθερίας σκέψης»*

Γεώργιος Κουμάντος

- και όχι μόνο της αγοράς...

□ Για περισσότερες πληροφορίες:

- www.opi.gr
- www.ekebi.gr
- www.osdel.gr
- <http://elektronikosanagnostis.blogspot.com/2010/10/ebooks-drm.html>